

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента на дисертаційну роботу Дудки Ангеліни Анатоліївни «Сортові особливості формування продуктивності сої залежно від рівня живлення в умовах північно-східного Лісостепу України», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 201 – Агронімія (20 – Аграрні науки та продовольство)

Актуальність теми дисертації. Соя (*Glycine max*) є однією з найважливіших сільськогосподарських культур у світі, і вона відіграє ключову роль у різних сферах, таких як харчова промисловість, кормовиробництво, енергетика та збалансоване вирощування ґрунтів. Вибір сорту сої є ключовим аспектом успішного вирощування цієї сільськогосподарської культури. Різні сорти сої можуть виявляти різні характеристики та властивості, що впливає на їхню адаптованість до конкретних кліматичних умов, врожайність, стійкість до хвороб і шкідників, а також на якість продукції, що є актуальним в умовах зміни клімату. Вибір оптимальних норм добрив є ключовим етапом в сільському господарстві для досягнення максимальної врожайності та забезпечення ефективного використання ресурсів. Враховуючи особливості сої та умови вирощування, правильно встановлені норми добрив впливають на різноманітні аспекти вирощування цієї культури. Не менш важливим є позакореневе підживлення мікроелементами яке грає важливу роль у вирощуванні сої, оскільки це сприяє забезпеченню рослин необхідними мікроелементами, які можуть бути недостатніми або недостатньо доступними у ґрунті. Мікроелементи є ключовими для функціонування різноманітних ферментів та біохімічних процесів в рослинах і допомагають рослинам долати стрес спричинений несприятливими умовами вирощування культури.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Науково-дослідна робота виконана за завданнями тематичних планів та у рамках державних наукових тем: номер державної реєстрації 0117U006536 – «Особливості формування продуктивності зернобобових культур в умовах Лісостепу та Степу України»

Наукова новизна одержаних результатів. Уперше проведені комплексні дослідження щодо вивчення впливу застосування різних норм мінеральних добрив та позакореневого підживлення на ріст та розвиток сої залежно від сортових особливостей в умовах північно-східного Лісостепу України. Оптимізовано технологію вирощування сої для умов північно-східного Лісостепу України. Набули подальшого розвитку питання впливу погодних умов на особливості росту, розвитку, показники продуктивності, структури та якості врожаю, вмісту жиру залежно від сорту, застосування різних норм мінеральних добрив та позакореневого підживлення Обґрунтовано економічну та енергетичну ефективність вирощування

сої за різних норм добрив та позакореневого підживлення.

Практичне значення одержаних результатів. Основні елементи досліджень пройшли виробничу перевірку та впроваджені в господарствах Сумської області, зокрема у ФГ «Тімченко» та ТОВ «Угроїдський цукровий завод» на загальній площі 110 га.

Головні результати, отримані особисто автором. У дисертаційній роботі наведено теоретичне обґрунтування і вирішення наукового завдання щодо оптимізації технології вирощування сої в умовах північно-східного Лісостепу України, яке полягає у визначенні сортових особливостей формування продуктивності за різних норм добрив та позакореневого підживлення. Вищу врожайність сортів сої отримано на фоні розрахункової норми внесення добрив ($N_{30}P_{60}K_{90}$): за позакореневого підживлення комплексом Вуксал Мікроплант + Вуксал Комбі Плюс + Вуксал Аміноплант у сортів Ліссабон – 3,45 т/га та Діадема Поділля – 3,22 т/га. У сорту Кіото – 3,37 т/га за підживлення Басфоліар 36 Екстра + Солю Бор + Басфоліар 6-12-6. З огляду на велику вартість та енергоємність добрив, максимальний рівень рентабельності (290 %) та Кее (4,31–5,03) отримано за вирощування сої сорту Ліссабон без внесення мінеральних добрив та позакореневого підживлення. Водночас найвищі значення прибутку (35 167 грн/га) розраховано за вирощування сорту Ліссабон за позакореневого внесення Басфоліар 36 Екстра + Солю Бор + Басфоліар 6-12-6 на фоні мінеральних добрив $N_{30}P_{60}K_{90}$.

Слід зазначити, що був проведений аналіз звіту перевірки на плагіат на наявність текстових запозичень (програма Strike plagiarism). Рецензенти дійшли висновку, що дисертаційна робота Дудки Ангеліни є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень згідно постанови КМУ від 12.01.2022 № 44 п. 9. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Кількість наукових публікацій. Основні положення дисертації викладено що у виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus/Web of Science – 1; у фахових виданнях України – 3; монографії у співавторстві – 1; тез наукових доповідей – 10.

Зауваження і побажання до змісту:

1. Назви варіантів позакореневого підживлення займають великий об'єм в таблицях і тексті тому на мою думку доцільно вказувати лише номер варіанту згідно схеми досліджу.

2. Маю зауваження до терміну «маса 1000 насінин», а в тексті часто зустрічається «маса 1000 шт. насінин» або «маса 1000 зерен», наприклад на сторінках 7, 137, 138, 140, 147.

3. На сторінці 27 помічене не послідовне посилення на літературу в тексті: [67, 47].

4. Чим саме обумовлений вибір саме цих добрив для позакореневого підживлення і чому було обрано саме трьохкратне внесення їх в межах одного варіанту?

5. У продовженні таблиці 4.1 на с. 125 негарно наведений перенос числа «19,5», теж саме стосується і продовження таблиці 4,5 на с. 139. Також неправильно розміщена назва таблиці «Продовження таблиці 4.5» на сторінці 139.

6. У таблиці на с. 134 неправильно зроблено перенос у назві сорту «Ліссабо-н».

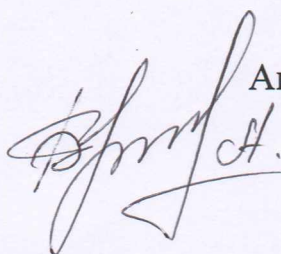
7. Дисертантка у своїй роботі не користується переліком умовних скорочень. Можливо, маючи цей перелік, дослідниця значно скоротила текст і зробила його більш простішим для сприйняття?

8. У роботі зустрічаються невдалі вислови. Подекуди трапляються технічні, стилістичні та орфографічні помилки, невдалі вирази.

Відповідність дисертації спеціальності та профілю ради. Дисертаційна робота Дудки Ангеліни Анатоліївни на тему: «Сортові особливості формування продуктивності сої залежно від рівня живлення в умовах північно-східного Лісостепу України», яка подана до захисту у спеціалізовану вчену раду на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 20 - Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 - Агрономія за своїми актуальністю, науково-теоретичним рівнем, основними результатами обґрунтованості, основними положеннями і результатами опублікованими у фахових виданнях, новизна постановки та практичне значення відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Постанові Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022. Здобувач Дудки Ангеліни Анатоліївни заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 201 «Агрономія».

Офіційний рецензент:

кандидат с. - г. наук, доцент
кафедри агротехнологій та
грунтознавства Сумського
національного аграрного
університету

Андрій БУТЕНКО

